

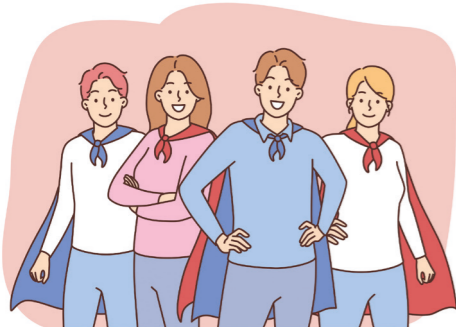

Glava ni samo podstavek za frizuro

Lahko se strinjamo, da ima vsak človek svojo glavo (čeprav se vsi kdaj obnašamo brezglavo). Se pa lahko precej močno razlikujemo po tem, kako jo uporabljamo. Nekateri jo uporabljajo kot stojalo za frizuro, drugi pa kot superodnje - za razmišljanje. To orodje se spleča uporabljati!

Kritično mišljenje je tvoja supermoč, ki še zdaleč ne pomeni, da vsepovprek ugovarjaš samo zato, da pokažeš svoj prav, ampak da vedno preverjaš informacije in razmisliš, ali držijo. Kritično razmišljanje je tvoj notranji detektiv, ki išče resnico in ne verjame vsemu, kar misli večina.

Na primer, če ti Luka reče, da Igor krade, informacije ne pograbiš brezglavo. Ustaviš se, pomisliš in preveriš. S tem prevzameš odgovornost za to, kakšne bodo posledice te informacije - kako bo vplivala na Igorja, na ves razred in na vaše odnose. Tako sta videti poštenost in pravičnost v praksi.

Kritično mišljenje je lastnost pogumnih

Strokovnjaki pravijo, da je kritično mišljenje ena najpomembnejših sposobnosti mladih. Je namreč vstopnica za uspešen prehod v odraslost in odlična zaščita pred slabimi odločitvami. Mladi, ki natrenirajo kritično razmišljanje, lažje prepoznajo slabe navade in se jim tudi izognejo.

Takšno razmišljanje sicer ni nujno najhitrejša pot do priljubljenosti. Je pa vsekakor znak močnega in pogumnega posameznika, ki je sposoben sprejemati lastne odločitve in prispevati k boljšemu svetu.

Kaj se zgodi, ko znaš razmišljati s svojo glavo?

1. Pametneje se odločaš. Ko si vzameš čas, zdravo podvomiš o informacijah in razmisliš o posledicah odločitev, težje nasedeš. Znaš ločiti »zrnje od plevela« - dobro od slabega.

2. Bolje se spoznaš. Začneš razumeti svoje zmote, opaziš, kdaj se obnašaš pristransko in kateri so razlogi za to. Na ta način postajamo bolj samozavestni in odločni.

3. Vzpostaviš boljši filter informacij. Ker znaš preveriti vire, ne nasedeš vsaki trapariji. Ker znaš preveriti informacije, se naučiš ločiti resnico od napačnih in zavajajočih informacij.

4. Bolje rešuješ probleme. Ko znaš gledati z več zornih kotov in razumeš ozadje dogajanja, vidiš rešitve, ki jih drugi ne.

5. Razvijaš svojo radovednost. Ne zadovoljiš se s »tako pač je«, ampak raziskuješ, zakaj je tako. Najuspešnejši ljudje na svetu so zelo radovedni.

6. Postajaš odličen opazovalec in raziskovalec. V poplavi informacij znaš poiskati dobre, zanesljive dokaze, vire in namen informacij. Hitro prepoznaš manipulacijo. Opaziš, kaj se ponavlja, kaj je logično, kaj se povezuje ... To pomaga pri reševanju zapletenih nalog in odnosov.

To vse so mega močne veščine in močno orodje za uspeh.

Detektor resnice

V poplavi informacij, ki najdejo pot do tebe, so mnoge namenoma podane ali ustvarjene tako, da v tebi prebudijo močna čustva - strah, jezo, vznemirjenje -, da pritegnejo čim več ljudi in se širijo dalje. Nekateri so popolna izmišljotina. O nevarnosti širjenja takšnih informacij smo že pisali. Kritično mišljenje je tvoj osebni »detektor resnice« in varnostnik, ki poskrbi, da se takšne informacije ustavijo in ne gredo naprej.

Množica ima svojo logiko

Množica ima svojo logiko: nekdo se norčuje in navrže žaljivko, drugi se zasmee, tretji že skoraj tekmuje v najbolj domiselnem zafrkavanju ... Ti veš, da to

ni prav, v trebuhu te malo stisne, ampak ne želiš postati naslednja tarča. Množica je udobna - vsi mislijo isto, vsi počnejo isto in ni ti treba sprejemati težkih odločitev. Je odeja, pod katero se lahko skriješ pred neugodno situacijo. Toda pazi! Ta odeja hkrati utiša tvoj notranji glas, ki v tebi čivka opozorila, da nekaj ni prav. Ko ga utišaš, se zavestno odločiš za nepravičnost. Poštenost in pravičnost nista vedno udobni, sta pa vedno prava izbira. Kritični mislec se ne smeji žaljivki, da bi

dobro izpadel, ne molči, ko vidi krivico, ne prikriva resnice, tudi če bo koga razjezila. Ne potegne z množico, če množica dela neumnosti.

»Ni prav«

»Ni prav« sta majhni besedi, ki pričata o velikem pogumu in tem, da znaš razmišljati s svojo glavo in srcem. Ko slišiš kaj neresničnega ali vidiš, da se nekemu godi krivica, včasih ni lahko spregovoriti in opozoriti, da to ni prav.

Kako pa veš, da si borec za pravičnost in ne »tožibaba«? Enostavno: tožarjenje je, kadar želiš nekoga spraviti v težave, pravičnost pa je, ko opozoriti na krivico, da bi nekoga ali nekaj zaščitil.

Glava in srce - najboljša ekipa

Glavo imaš, da razmišljaš. In srce, da čutiš. Ko sodelujeta, sta nepremagljiva in vedno vesta, katera pot je prava, tudi kadar se znajdeš na razcepu. Ne premaga

ju nobena množica, nobena lažna informacija, noben trend, noben pritisk »prijatelj«.

Kritično mišljenje ni talent, ne rodimo se z njim. Je navada, ki jo lahko krepiš vsak dan po malem - ko preveriš eno informacijo več, ko si vzameš pet sekund, preden ukrepaš, ko si upaš vprašati, ali »to sploh drži«, ko zbereš pogum in rečeš »to ni prav«. In najboljše pri tem je, da je kot mišica - bolj ko ga uporabljaš, močnejše postaja.

Z njim treniraš poštenost, pravičnost, odgovornost, pogum in zvestobo sebi. To so veščine, ki ti jih ne more vzeti nihče. Z njim postaneš človek, ki zna ločiti resnico od zavajanja, se zna postaviti zase in za druge, se ne pusti voditi strahu, govoricam ali pritisku ter zna sprejemati boljše, pametnejše in bolj poštene odločitve.

To je tvoja velika prednost. To je tvoja supermoč. In to je tisto, kar svet danes res potrebuje. Zato uporabljaj glavo, poslušaj srce, drzni si misliti na svoj način in soustvarjaj boljši svet.

Možganovadnica kritičnega mišljenja

1. Hitri filter: tri vprašanja

Vsako informacijo preveri s tremi vprašanji: Kdo to trdi? Zakaj to trdi? Kje je dokaz?

Če je odgovor »ne vem«, resno razmisli o širjenju te informacije.

2. A lahko preverim?

To vprašanje ne pomeni nezaupanja. Je stavek, ki rešuje ugled in odnose.

3. Pravilo »ena trditev, vsaj dva vira«

TikTok - ni zanesljiv vir. Instagram - ni zanesljiv vir. Prijatelj je rekel - ni zanesljiv vir. Trditev preveri pri bolj zanesljivih virih. Vsaj dveh.

4. Vadi »drugi zorni kot«

Vprašaj se, kaj bi o tem povedal nekdo, ki meni drugače. Kakšni bi lahko bili njegovi argumenti? S tem treniraš empatijo in logiko.

5. Zaznaj lastna čustva

Če te informacija užali, razjezi ali prestraši, se ustavi. Ne reagiraj takoj. Čustva so tarča in past lažnih novic. S človekom je najlažje manipulirati, kadar ni umirjen.

6. Reši nesoglasje kot detektiv, ne kot žrtev

Vprašaj, kaj natančno se je zgodilo, kdo je kaj rekel, kaj veš z gotovostjo in kaj je samo osebna interpretacija.

7. Kaj, če se motim?

To vprašanje je najtežje, a najbolj koristno. Pogosto se kvarijo odnosi, ker vztrajamo pri svojem in nočemo priznati zmote. Ta vaja nam pomaga zmanjševati konflikte.

8. Tehnika »5 sekund«

Preden nekaj deliš, komentiraš, reagiraš, se ustavi za 5 sekund. Ta premor lahko tebi in drugim prihrani veliko sitnosti.